

## پیشگفتار

تهیه راهبردی صحیح بر مبنای متغیرهای اقتصادی، بازاریابی، تولید و مالی از مهم‌ترین وظایف مدیریت شرکت است. راهبرد مناسب مالی توان شرکت در نیل به اهداف راهبرد کلی را تقویت می‌کند. شرکت باید بتواند به منظور تولید کالاها و خدمات، منابع مالی مورد نیاز را تأمین کند تا امکان موفقیت در بلندمدت میسر شود. بحث در خصوص درجه اهمیت راهبرد مالی به‌منزله یکی از عوامل راهبردی چندان ضروری نیست، ولی قید این نکته حائز اهمیت است که حداقل یکی از عوامل در راهبرد کلی رقابتی شرکت، راهبرد مالی است و برای تدوین هر برنامه راهبردی، طی کردن مراحل شش‌گانه لازم و ضروری است.

مرحله اول، تعیین رسالت، مأموریت‌ها، اهداف و برنامه؛ مرحله دوم، بررسی و مطالعه بخش‌های متفاوت سازمان با هدف تعیین نقاط قوت و ضعف سازمان؛ مرحله سوم، بررسی و مطالعه محیط پیرامون سازمان با هدف تعیین فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی؛ مرحله چهارم، بررسی راهبردهای ممکن برای سازمان و انتخاب بهترین راهبرد؛ مرحله پنجم، اجرای راهبرد منتخب؛ مرحله ششم، ارزیابی و سنجش عملکرد یا کنترل راهبرد.

مدیران مالی برای طراحی برنامه مالی راهبردی باید در مرحله سوم با هدف تعیین فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی، محیط مالی پیرامون سازمان را بررسی و مطالعه کنند؛ فصل‌های تدوین‌شده در این مجموعه به شناخت دقیق مدیران، تحلیلگران و کارشناسان مالی و اقتصادی از بازارها و نهادهای مالی فعال در نظام مالی جامعه منجر می‌شود، که در صورت استفاده از این دانستنی‌ها در فرایند طراحی یا تدوین برنامه راهبردی می‌توان «فرصت‌ها و تهدیدهای محیط پیرامونی» را شناسایی کرد.

به دلایل ذکرشده، در درس‌های تدوین‌شده برای دانشجویان رشته‌های مدیریت مالی، مدیریت بازرگانی و حسابداری در مقاطع مختلف، درس‌هایی با ویژگی ذکرشده گنجانده شده است (یعنی آگاهی از ارتباط و تأثیر متقابل رویدادهای اقتصادی و فعالیت‌های تجاری در عملکرد سازمان‌ها و شناخت فرصت‌ها و تهدیدهای محیط پیرامون سازمان و شرکت‌ها). درس‌های تعریف‌شده در مقطع کارشناسی مدیریت مالی تحت عنوان «نهادهای پولی و مالی» و مقطع کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی تحت عنوان «بازارها و نهادهای مالی» چنین ویژگی‌هایی دارند.

هدف این درس‌ها، آشنا کردن دانشجویان رشته‌ها و مقاطع فوق‌الذکر با انواع بازارها و نهادهای مالی، ابزارهای مالی، نقش آنها در نظام اقتصادی و به‌ویژه در بخش مالی است. در راستای چنین هدفی، شورای گسترش آموزش عالی وزارت آموزش عالی، تحقیقات و فناوری سرفصل‌های این درس‌های تخصصی را در چهار بخش تعریف کرده است:

بخش اول، جایگاه بازارها و نهادهای مالی؛ بخش دوم، آشنایی و معرفی نهادهای مالی سپرده‌پذیر، قراردادی، رابط، کارگزار و عامل؛ بخش سوم، آشنایی و معرفی ابزارهای مالی بازارهای پول، سرمایه و تأمین اطمینان؛ بخش چهارم، آشنایی و معرفی قوانین و نهادهای نظارتی بازارهای پول، سرمایه و تأمین اطمینان.

در خلال سال‌های تدریس اینجانب و در زمینه درس‌های فوق و با در نظر گرفتن هدف اصلی، یعنی رعایت همه سرفصل‌های تعیین‌شده برای دروس مذکور، به‌ویژه پس از تجربه تألیف کتاب *بازارهای پولی و مالی بین‌المللی*، جای خالی کتاب یا منبعی منسجم همیشه احساس می‌شد که خوشبختانه با عنایت پروردگار و پس از سه سال کار تهیه این منبع منسجم ممکن شد. لذا به جرئت می‌توان گفت این مجموعه یکی از منسجم‌ترین منابع برای درس‌های مذکور است.

در تهیه این اثر لطف و مرحمت بسیاری از استادان، دوستان و همکارانم شامل حال شد که به مصداق «من لم یشکر المخلوق، لم یشکر الخالق» بر خود لازم می‌دانم از همه این عزیزان تشکر کنم: جناب آقای دکتر احمد احمدی، ریاست محترم سازمان سمت؛ جناب آقای دکتر سید طه مرقاتی، قائم‌مقام محترم سازمان سمت؛ جناب آقای دکتر زارع، معاونت محترم پژوهشی سازمان سمت؛ جناب آقای دکتر رضاییان، مدیر گروه رشته مدیریت سازمان سمت؛ سرکار خانم دکتر روغنی زنجانی؛ سرکار خانم دکتر طاهری؛ سرکار خانم رضوان صادقیان، کارشناس گروه مدیریت سازمان سمت، برای هماهنگی‌های بسیار خوب و مداوم در زمینه نشر.

در طول زمانی که این مجموعه جمع‌آوری شد به صورت مستقیم و غیرمستقیم از تشویق، راهنمایی و آثار استادان بسیار ارزشمندی استفاده کردم. در اینجا لازم است مراتب قدردانی و تشکر فراوان خود را از این عزیزان اعلام کنم: جناب آقای دکتر بهروز زارعی، جناب آقای دکتر حسین عبده تبریزی، جناب آقای دکتر مهدی تقوی، جناب آقای دکتر علی جهانخانی، جناب آقای دکتر احمد مجتهد، شادروان دکتر اسلامی بیدگلی که زحمت داوری کتاب را برعهده داشتند، که متأسفانه در ماه‌های اخیر جامعه علمی رشته مدیریت مالی ایشان را از دست داد؛ جناب آقای دکتر حسن فدائی‌نژاد که زحمت داوری کتاب را متقبل شدند. اگر بگویم این مجموعه حاصل زحمات این عزیزان است، حرفی به گزاف نگفته‌ام. کار ویراستاری این کتاب را مرهون زحمات، صبر و شکیبایی سرکار خانم آرزیتا ارشادی هستم؛ همچنین ویرایش فنی و نمونه‌خوانی این اثر را خانم مژگان امیری پریان با حوصله و دقت به پایان رساندند و کار اصلاح و صفحه‌پردازی را نیز خانمها آسیه عاصی و افسانه علیزاده انجام داده‌اند، که جا دارد از این عزیزان نیز قدردانی کنم.

بی‌شک کار زیاد، سخت، طاقت‌فرسا و پر پیچ‌وخم تألیف، نیاز به محیطی آرام و مطلوب دارد. ایجاد این فضا و مهیا شدن زمینه کار تألیف، از فداکاری‌های همسر مهربانم بوده است که شیرین‌ترین لحظات زندگی خویش را در اختیار اینجانب قرار داد و این اثر پدیدار شد. از ایشان و فرزندانم، علی و آریبن نهایت سپاسگزاری را دارم.

در خاتمه از همه کسانی که پس از چاپ کتاب، بر این حقیر منت نهاده و نظرها و پیشنهادهای خود را در جهت بهتر شدن کار تألیف، به آدرس پست الکترونیکی اینجانب در زیر ارسال می‌کنند، پیشاپیش سپاسگزاری می‌کنم.

محمد شبانی

عضو هیئت علمی گروه مدیریت و حسابداری

دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج

تابستان 1392

[m.shabany91@gmail.com](mailto:m.shabany91@gmail.com)

[M.shabany@iausdj.ac.ir](mailto:M.shabany@iausdj.ac.ir)